

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/12/2020
Identifikačné číslo spisu:	8817201753
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:8817201753.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne D. O., bývajúcej vo N., zastúpenej Mgr. Františkom Chocholom, advokátom, so sídlom vo Vranove nad Topľou, Kalinčiakova č. 10, proti žalovanej Union zdravotnej poisťovni a.s., so sídlom v Bratislave, Karadžičova č. 10, o určenie neplatnosti poistného vzťahu, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 52C/5/2018, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 14. februára 2019 sp. zn. 10Co/10/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej ako „súd prvej inštancie“) uznesením z 26. novembra 2018 č. k. 52C/5/2018-73 konanie zastavil s tým, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a rozhodol, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobkyňa sa domáhala, aby súd určil, že poistný vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou nevznikol. Uviedol, že podľa čl. 1 CSP, § 3, § 4, § 10 CSP, § 17 ods. 1, 2, § 18 zák. č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení ďalších zákonov, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1 zák. č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a doplnení niektorých zákonov a vecne nedostatkom svojej právomoci konať vo veci žalobkyňou namietaného postupu zdravotnej poisťovne pri verejnom zdravotnom poistení, pretože v zmysle platnej právnej úpravy dohľad nad verejným zdravotným poistením vykonáva Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej aj ako „ÚDZS“) s tým, že ak nastane spor v súvislosti s činnosťou zdravotnej poisťovne a jej postupom pri prihlásení sa do konkrétnej zdravotnej poisťovne, pri povinnosti zúčastniť sa na povinnom zdravotnom poistení, pri povinnosti platiť alebo neplatiť poistné, tak sa fyzická osoba namietajúca tento postup môže obrátiť na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Uviedol, že nakoľko v danom prípade je sporný postup žalovanej pri uzatváraní prihlášky na zdravotné poistenie, ako aj povinnosť žalobkyne ako

poistenca platiť, resp. neplatiť zdravotné poistenie v kontexte jej tvrdenia, že bola v danom čase poistená na území iného členského štátu, nemá oprávnenie preskúmať, či boli alebo neboli splnené podmienky na prihlásenie sa do konkrétnej zdravotnej poisťovne, ani či mala alebo nemala žalobkyňa povinnosť platiť preddavky na zdravotné poistenie v Slovenskej republike, keďže na tento účel je vytvorený orgán, ktorým je Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorý má právomoc vykonávať dohľad nad poisťovňami a zdravotným poistením, t. j. postup zdravotnej poisťovne (žalovanej) voči poistencovi (žalobkyni) skúmať a v prípade zistenia porušenia zákona aj právomoc vo veci konať a rozhodnúť. Výrok, ktorým rozhodol o trovách konania odôvodnil právne ustanovením § 256 ods. 1 CSP a vecne tým, že žalobkyňa síce zavinila zastavenie konania tým, že podala žalobu na súd, ktorý právomoc vo veci rozhodovať nemá, avšak nakoľko žalovanej žiadne trovy nevznikli, nárok na ich náhradu jej nepriznal.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „odvolací súd“) uznesením zo 14. februára 2019 sp. zn. 10Co/10/2019 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sa v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie, že právomocou na rozhodnutie tohto sporu nedisponuje, nakoľko výkonom dohľadu nad verejným zdravotným poistením je poverený zákonom č. 581/2004 Z.z. účinným od 1. novembra 2004, výlučne Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorý je oprávnený a súčasne povinný o uplatnených nárokoch konať, keďže tento orgán štátnej správy na úseku zdravotnej starostlivosti je príslušný rozhodovať o nárokoch na dlžné poistné, nárokoch na poplatok z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004, z čoho vyplýva, že aj prípadnou otázkou pravosti podpisu žalobkyne na prihláške je povinný sa správny orgán zaoberať a túto skutočnosť preskúmať. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, úspešnej v odvolacom konaní, nárok na ich náhradu nepriznal, nakoľko jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie (ďalej ako „dovolateľka“), ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 420 písm. f/ CSP. Uviedla, že rozhodnutím odvolacieho súdu jej bolo odňaté riadne uplatňovať právo na súde. Dôvodila, že Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou vykonáva dohľad nad verejným zdravotným poistením a teda aj nad dodržiavaním zákonov zdravotnými poisťovňami. Má za to, že skúmanie pravosti podpisu na prihláške a určenie jej neplatnosti nespadá do právomoci ÚDZS. Teda namieta, že posudzovaná vec nepatrí do právomoci ÚDZS, pretože je pravdepodobné, že v konaní pred súdom by vyvstala potreba znaleckého dokazovania pribratím znalca z odboru písomznalectva. Má za to, že rozhodovanie v posudzovanej veci patrí do právomoci súdu. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym

procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

9.1. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo. Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

10. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú uvedené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

11. Z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľka namietala porušenie práva na spravodlivý súdny proces vyplývajúci z § 420 písm. f/ CSP. Namietala, že posudzovaná vec nepatrí do právomoci ÚDZS, pretože je pravdepodobné, že v konaní pred súdom by vyvstala potreba znaleckého dokazovania pribratím znalca z odboru písomoznalectva. A teda má za to, že rozhodovanie v posudzovanej veci patrí do právomoci súdu.

12. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka namietala, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne.

13. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva

jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa a ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

15. Podľa článku 1 CSP, spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu.

16. Podľa § 3 CSP, sudy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

17. Podľa § 4 CSP, iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú sudy, len ak to ustanovuje zákon.

18. Podľa § 10 CSP, ak spor alebo vec patrí do právomoci iného orgánu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví a spor alebo vec mu postúpi. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované.

Podľa § 17a ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“) zdravotná poisťovňa môže uplatniť voči poistencovi alebo platiteľovi poistného výkazom nedoplatkov dlžné poistné vyplývajúce z neodvedeného preddavku na poistné, nedoplatku alebo úrokov z omeškania.

19. Podľa § 17a ods. 4 zákona o zdravotnom poistení proti výkazu nedoplatkov možno príslušnej zdravotnej poisťovni podať námietky do 15 dní odo dňa doručenia poistencovi alebo platiteľovi poistného. Dôvod podania námietok je poistenec alebo platiteľ poistného povinný v námietkach uviesť.

20. Podľa § 17a ods. 6 zákona o zdravotnom poistení ak poistenec alebo platiteľ poistného podá voči doručenému výkazu nedoplatkov námietky v lehote podľa odseku 4 a zdravotná poisťovňa im nevyhovie v plnom rozsahu, zdravotná poisťovňa do 30 dní od ich doručenia predloží úradu námietky poistenca alebo platiteľa poistného spolu so stanoviskom zdravotnej poisťovne k námietkam a výkaz nedoplatkov, voči ktorému sa podali námietky. O námietkach rozhoduje úrad podľa osobitného predpisu.

21. Podľa § 17 ods. 1 a 2 zákona č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej ako „zákon o zdravotných poisťovniach“) zriaďuje sa úrad ako právnická osoba, ktorému sa v oblasti verejnej správy zveruje vykonávanie a/ dohľadu nad verejným zdravotným poistením, b/ dohľadu nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

22. Podľa § 18 ods. 2 zákona o zdravotných poisťovniach pri plnení úloh, ktoré patria do pôsobnosti úradu, postupuje úrad nestranne a nezávisle od štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy, iných orgánov verejnej moci a od ďalších právnických osôb alebo fyzických osôb; štátne orgány, orgány územnej samosprávy, iné orgány verejnej moci ani ďalšie právnické osoby alebo fyzické osoby nesmú

neoprávnene zasahovať do činnosti úradu.

23. Podľa § 77a ods. 1 zákona o zdravotných poisťovniach na konanie a rozhodovanie o pohľadávkach z verejného zdravotného poistenia sa vzťahuje Správny poriadok, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

24. Tu zákon odkazuje na § 17a zákona o zdravotnom poistení, podľa ktorého (§ 17a ods. 9) na konanie o vydanie nedoplatkov sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

25. Podľa § 77 ods. 11 zákona o zdravotných poisťovniach proti rozhodnutiu úradu nie je možné podať odvolanie. Rozhodnutie úradu je preskúmateľné správnym súdom.

26. Ako vyplýva z ustanovenia § 17a ods. 6 zákona o zdravotnom poistení o námietkach poistenca rozhoduje úrad podľa osobitného predpisu. Osobitným predpisom v tomto prípade je zákon č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení ďalších zákonov a teda o prípadných námietkach rozhoduje ÚDZS.

27. Dovolací súd dopĺňa, že ako vyplýva z obsahu spisu, žalovaná vydala výkaz nedoplatkov z 13. júna 2011 č. XXXXXXXXXX a zo 4. septembra 2013 č. XXXXXXXXXX, proti ktorým dovolateľka bola oprávnená podať v zmysle § 17a ods. 4 zákona o zdravotnom poistení námietky, o ktorých rozhodne poisťovňa; ak im nevyhoví, je oprávnený rozhodnúť úrad (ÚDZS) podľa osobitného predpisu, ktorého rozhodnutie je v zmysle § 77 ods. 11 zákona o zdravotných poisťovniach preskúmateľné správnym súdom. V konaní pred správnym súdom sa môžu vykonať všetky dôkazy aj vrátane znaleckého dokazovania.

28. Dovolací súd v zmysle vyššie uvedených ustanovení uvádza, že odvolací súd dospel k správne právnemu záveru, keď konštatoval, že právomocou na rozhodnutie tohto sporu nedisponuje a teda dovolateľka si svoj nárok nemôže uplatňovať v civilnom súdnom konaní.

29. Dovolací súd poukazuje taktiež na to, že v zmysle § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

30. V zmysle § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

31. V zmysle § 23 ods. 2 písm. b/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej ako „SSP“), sudca na krajskom súde koná a rozhoduje o správnych žalobách v sociálnych veciach.

32. V zmysle § 199 ods. 1 písm. e/ SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie zdravotných poisťovní.

33. Ako je vyššie uvedené v predmetnom konaní absentuje právomoc súdu prejednávať uvedenú vec, ktorá je vymedzená v § 3 CSP, pretože verejné zdravotné poistenie je verejnoprávny vzťah medzi poistencom a zdravotnou poisťovňou, ktorý sa riadi režimom osobitných právnych predpisov, pričom problematika verejného zdravotného poistenia je v rámci právneho systému Slovenskej republiky zaradená do odvetvia práva verejného.

34. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dovolanie dovolateľky ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

35. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.